

‘ Kennisknooppunt voor familiegeschiedenis ’

Luc De Backer

Penningkohier van Lokeren 1577

met het kohier van het Beverse in Lokeren 1572

**Familiekunde Vlaanderen
Regio Land van Waas
2014**

Uitgave: 2014

© Niets uit deze uitgave mag door middel van druk, fotokopie, microfilm, of op welke andere wijze ook worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt, zonder schriftelijke toestemming van de uitgever.

D/2014/10.639/2

Inhoudstafel

Inleiding	2-6
Overzicht van het kohier en de bewoning	7-12
Deel 1	
Kohier van de huurders	13-62
Eigenaars deel 1	63-74
Huurders deel 1	75-84
Toponiemen	85-88
Deel 2	
Kohier van de eigenaars	89-158
Eigenaars deel 2	159-170
Toponiemen	171-178

Inleiding

Wat zijn penningkohieren ?

Het zijn belastingslijsten ingevoerd onder het bewind van Alva. De bedoeling ervan was de vorst een vast inkomen te bezorgen en minder afhankelijk te maken van de Staten-Generaal. Er werden kohieren opgemaakt van 1569 tot 1586. De penningbelasting wordt geheven volgens een vooraf bepaald percentage. De 100ste penning werd opgemaakt in 1569 en wordt bewaard in het Algemeen Rijksarchief te Brussel. De kohieren van de 20ste, 10de en 5de penning volgden later. Het kohier van 1571 (20^e penning), 1573 (20^e penning), en 1577 (de vijfde penning) worden bewaard in het Stadsarchief van Gent in de reeks 28.

Het nut van de penningkohieren

De penningkohieren bieden onder meer informatie over de inwoners van een gemeente (de belastingplichtigen tevens gezinshoofden), het bevolkingscijfer, de toponymie, de bedrijfsstructuur, het grondgebruik, de tiendheffers en de taalkunde.

Het belang voor de familiekundige

Voor de familiekundige is het van belang dat zoveel mogelijk penningkohieren worden bewerkt. Immers hierdoor zal het onderzoek naar bepaalde namen of personen des te sneller kunnen verlopen naarmate er meer bewerkingen worden uitgegeven. Hierdoor vindt men de situering van bepaalde families terug met hun grondbezit en hun grondgebruik.

Reeds bewerkte kohieren voor het Land van Waas

De Backer, L. : Sint-Niklaas : XXe en Ve penning. – Sint-Niklaas 1991.

De Backer, L. : Kohieren van de 100ste penning van de keure anno 1569 en de 20ste penning van het Beverse anno 1571 te Sint-Niklaas . – Sint-Niklaas 1996.

De Backer, L. : De kohieren van Daknam 1571-1575-1577. – Sint-Niklaas 2013.

De Backer, L. : De kohieren van Kruibeke 1571-1572-1577-1584-1586. – Sint-Niklaas 2014.

De Backer, L. : De tiende penning te Sint-Pauwels 1574. – Sint-Niklaas 1999.

De Backer, L. : De twintigste penning te Sint-Pauwels 1571. – Sint-Niklaas 1998.

De Backer, L. : De vijfde penning te Temse in 1577. – Sint-Niklaas 2000.

De Backer, L. : De vijfde penning te Kemzeke in 1584. – Sint-Niklaas 2001

De Backer, L. : De vijfde penning te Kemzeke in 1577. – Sint-Niklaas 2002.

De Backer, L. : De vijfde penning te Stekene in 1584. – Sint-Niklaas 2005.

Dierick, E. : Penningkohieren Exaerde: tiende penning 1574. – Eksaarde 2003?.

Maris, A.: Bazel in 1571. – Heemk. Kring Wissekerke, 10de jaargang 1985.

Maris, A.: Kruibeke in 1571. – Heemk. Kring Wissekerke, 9de jaargang 1984.

Peleman, L. : De honderdste penning te Elversele in 1569. – Elversele 1996.

Van Driessche, R. : De penningkohieren van Lokeren (1571-1577). In : Lokeren vroeger. – Brugge 1990, p. 123-132.
Van Puyenbroeck, W. : Het kohier van de honderdste penning 1569 van Nieuwkerken-Waas. – Antwerpen 1986.
Van Puyenbroeck, W. : De kohieren van de 20^e penning 1571-1572 van Nieuwkerken-Waas. – Antwerpen 1987.
Van Puyenbroeck, W. : Het kohier van de vijfde penning 1577 van Nieuwkerken-Waas. – Antwerpen 1987.
Van Puyenbroeck, W. : Het kohier van de vijfde penning 1584 van Nieuwkerken-Waas. – Antwerpen 1987.
Van Puyenbroeck, W. : Het kohier van de vijfde penning 1586 van Nieuwkerken-Waas. – Antwerpen 1988.
Van Puyenbroeck, W. : Sint-Niklaas : kohier van de 5de penning 1584. – Sint-Niklaas 1990.
Van Puyenbroeck, W. : De 20^e penning 1571 Vrasene-Meerdonk. – Sint-Niklaas 1993.

De aangifte

Aangifte door de pachters

Iedereen die onroerende goederen in bedrijf had en die als laatste pachter de vruchten ervan had geoogst, moest daarvan schriftelijke aangifte doen bij de wethouders van de gemeente waar die goederen gelegen waren. Hierbij diende onder meer de jaarlijkse pacht prijs en de eigenaar te worden vermeld.

Aangifte door de eigenaars

Ook de eigenaars werden op dezelfde onroerende goederen en heerlijke rechten belast als de pachters.

De gebruikte munteenheid

De munteenheid is het pond parisis.

1 pond parisis = 20 schellingen parisis

1 schelling parisis = 12 groten parisis

1 groot parisis = 12 deniers parisis

Zowel hier als in het corpus van het kohier worden de huurwaarden uitgedrukt in ponden, schellingen, groten en deniers (parisis) en wel als 00-00-00-00 i.p.v. 0p0sch0gr0 d o.w.v. de gemakkelijker typografische weergave en de vrij eenvoudige herkenbaarheid.

De gebruikte landmaten

In het kohier worden als oppervlaktematen de standaardmaten gehanteerd voor het Land van Waas, nl. de Gentse.

1 bunder = 900 roeden

1 gemet = 300 roeden

1 roede = 14,8533 m²

Het vierendeel is 225 roeden of ¼ bunder.

Oud bunder = 1ha 33a 67 ca 98 m²

Afkortingen

fs	zoon van
fa	dochter van
kd	kind
kdn	kinderen
wed.	weduwe

Glossarium

Afdrijver	Hij die land bebouwt buiten de gemeente waar hij woont
Afdrift	Geheel van afdrijvers of zij die land bebouwen buiten de gemeente waar ze wonen
Afzetenen	idem afdrijvers
Bijlevinghe	levenslang vruchtgebruik van enig goed
Broekland	laag moerassig land
Cijns	jaarlijkse rente ; als altijddurend pachtgeld van afgestane grond
Ettinge	weide
Helftland	helftwinning ; pacht ten bedrage van de helft der vruchten
Hoek	in een plaatsnaam betekent een niet vast omgrensde omgeving, buurt
Hoir	erfgenaam ; afstamming in rechte lijn
Inslag	strook land langs een weg of wijk
Kouter	een partij gronden die bewerkt wordt voor het winnen van allerlei gewassen
Meers	weide, grasland
Ter tochte	vruchtgebruik voor het levensonderhoud
Tiende	het tiende deel (van iets) als opbrengst aan de kerk ; later ook aan wereldlijke personen
Zandvloghe	duin ; opgewaaid zand

Schrijfwijzen

Al de namen werden behouden in hun oorspronkelijke vorm. De verbogen persoonsnamen werden behouden. Bv. "shertoghe" vooral voorkomend bij de vrouwennamen blijven behouden.

De spelling van de persoonsnamen is in hetzelfde kohier vaak wisselend. Voorbeelden hiervoor zijn: joris en jooris, cornelys en cornelis, jacob en jacop, Ghoije en Goije.

Evolutie in de familienamen: Van der Laect en Verlaect maar zijn duidelijk één naam.

De toponiemen zijn overgenomen zoals in het kohier. Maar de namen van instellingen zijn in de huidige spelling. Bv. de kerk van Kemzeke. Maar ook hier is de spelling niet erg consequent. "Au en ou" worden door elkaar gebruikt bijvoorbeeld in couter en cauter. De beschrijving van de plaats verschilt ook soms Herwech en Heerwech.

Aantal inwoners

Weerbare mannen in Lokeren anno 1552 is 304 x factor 6 is 1824.

Het aantal inwoners berekend aan het aantal woonsten $91 + 489 = 580 \times 5 = 2900$ zonder het Beverse.

Uitbating

Onder het begrip uitbating wordt een geheel van gronden verstaan, zowel in pacht als in bezit, die door eenzelfde inwoner van een bepaald dorp bebouwd worden, en alleen dan als de woning (hofstede, huis...) van de uitbating in dat bepaalde dorp ligt.

Gronden die door afzetenen bewerkt worden (grond en hofstede niet in hetzelfde dorp) laten we hier buiten beschouwing. Als uitbating komt enkel de autochtone bevolking in aanmerking.

Legende

Iedere belastingplichtige kreeg zijn **volnummer**.

Voor **huurder** en **eigenaar** werd de originele schrijfwijze behouden.

Soort: land, boomgaard, hofstede, huis, bos e.d. (zie grondinnemingen)

Ligging: hier worden alle toponiemen vermeld en de situering waar het goed zich bevindt (indien uiteraard vermeld)

Oppervlakte : uitgedrukt in vierkante roeden.

Bij hofsteden wordt soms de oppervlakte niet vermeld (dit is aangeduid door het cijfer nul)

Soms wordt de grootte vermeld in combinatie met het (hof)land. Dit kunt u merken in de kolom in de kolom soort.

Huurwaarde: in ponden, schellingen en groten parisis.

Vijfde penning: in ponden, schellingen, groten, deniers parisis.

In de laatste kolom **opmerkingen** wordt uitleg gegeven of bijkomende inlichtingen verschaft over de belastingplichtige of wat er in de vorige kolommen niet vermeld kon worden.

Fouten in de berekening: deze fouten worden in de kolom opmerkingen door een * aangeduid.

Zij kunnen voorkomen in de huurwaarde of bij de berekening van de penning.

Bibliografie

De Potter, Fr. en J. Broeckaert: Geschiedenis der stad Lokeren. Gent: Annoot-Braeckman, 1884.

De Schrijver, Hippoliet: De oude landmaten in Vlaanderen. – Brussel: Stevin, 1968.

Serrure, C.P.: De weerbare mannen van het Land van Waas in 1480 en 1552. – Bewerkt door H. Rottier. – Sint-Niklaas: VVF-Land van Waas, 1991.

Stallaert, Karel: Glossarium van verouderde rechtstermen, kunstwoorden en andere uitdrukkingen uit Vlaamsche, Brabantsche en Limburgsche oorkonden. – Leiden: Brill, 1890 (dl. 1-2) Handzame: Familia et Patria, 1978 (dl. 3).

Van den Abbeele, Hans: De penningkohieren als sociaal-ekonomische en demografische bron. In: Annalen van de KOKW, deel 90 (p.109-288.)

Verbesselt, Jan: Oude cijzen, munten en maten. – Kortemark: Familia et Patria, 1982.

Verwijs, E. en J. Verdam: Middelnederlandsch woordenboek. 11 dln. – 's Gravenhage: M. Nijhoff, 1885-1941.

Overzicht van het kohier

Deel 1

Indeling van het kohier

Huur

Boxelaer	1-34
Eveslaer	35-60
Naestvelt	61-83
Hillaer	84-149
Staecte	150-209
Auden bosch met de Nieupoorte	210-236
Herwech	237-259
Puttene	260-281
Wetervelde	282-298
Herbrugghen	299-317
Berghen driesch	318-340
Hoochstraete	341-362
Roosen	363-392
Lokerhaute	393-406
Hoflande	407-454
Beversche in Lokeren	455-482

Afdrift

Zeke	483-493
Overmeere	494-498
Calcken	499-509
Zeveneecken	510-530
Exaerde	531-575
Dackenam	576-596
Synay	597-602
Waesmunstere	603-609

Huur

Aantal belastingplichtigen	609
Belastingplichtigen afdrift	154

Bewoning

hofstede	66
halve hofstede	8
behuisde hofstede	2
deel van hofstede	1
heerlijkheid	1
huisken	5
kamer	3
pachtgoed	4
taverne	1
Totaal	91

Grondinnemingen

boomgaard	200 roeden
bos	4800 roeden
bos en land	7500 roeden
couterland	300 roeden
ettinge	1950 roeden
hooiland	1500 roeden
meers	36820 roeden
meers en land	28450 roeden
zaailand	2600 roeden
zandvloghe	2850 roeden

Molens

korenmolen	eigenaars : H. Geest van Lokeren; van Damme, Franchoy; mevr. Van Nieuwenbossche
------------	---

wind- en paardemolen

huurders : Bruggheeman, Jaspar; Bauwens, Pieter; Danys, Jan

eigenaar : Cortewille, Pieter

gebruiker : Bruggheeman, Jan

Leen

eigenaars: Sereins, Quinten; de Gheest, Jan; Sersanders, Nyclaey

gebruikers : de Soomere, Gillis; van Laere, Pieter; van Vutfanghe, Pieter

Tienden

bisschop van Doornik

449

deken van Waas

140-200

heer van Boudelo

27-100-443-454-464-521

kapittel van Doornik

319

kerk van Lokeren

24

mevrouw van Nieuwenbossche

7-230-316-391-395-399-405-444-450-478-596

pastoor van Lokeren

37-83-100-152-197-198-206-238-363-364

prelaat van Boudelo

55-73-103-128-154-206-319

Taeyaert, Lieven

37-77(2)-128-187-238-339-453

van Havere, Franchoy

64-121

Clerus

Gilde van St-Lauwereys

383

H. Geest van Daknam

577

H. Geest van Exaerde

534

H. Geest van Lokeren

18-22-35-45-68-70-72-81-98-108-126-145-153-154-157-164-182-192-299-301-306-307-372-377-381-395-399-408-409-410-425-455-461-469-568

H. Geest van Zeveneecken

522

Kerk van Daknam

336

Kerk van Lokeren

2-8-10-18-20-24-25-32-37-74-83-109-152-153-157-199-260-264-266-272-284-288-292-309-320-364-381-394-412-422-441-460

Kerk van Zeveneecken

219-254-510-518-528

klooster van Deynze

175-407

klooster van Waasmunster

377

Mevrouw van Nieuwenbossche pastoor van Overmeere	7-92-210-211-212-230-316-391-395-399-405-444-450-478-500-508-595 499-500
---	---

Jonkheer- Jonkvrouw en andere met titel

Baroen, Pieter	147
Cortewille, Gyselbrecht	192-200-204-445
Cortewille, Pieter	1-36-60-63-66-74-198-628-409-415-427-439-444
Heer van Couwenhove	382
Heer van Dronghenen	253
Heer van Exaerde	299-302
Heer van Hersele	398-459-460-464-465-467
Heer van Lydekercke (meier)	363-415
Mevrouw van Hersele	338
Mevrouw van Premeeck	363-375-388-406-481
Mevrouw van Roosendale	399
van Hersele, Charles	398-459-460-464-465-467
van Hersele, Jonkvr.	321-338
vander Muelene, Joanna	254

Deel 2

Eigendom

Boxelaer	610-654
Eveslaer	655-689
Naestvelt	690-716
Hillaer	717-781
Staecte	782-854
Audenbosch met Nieupoorte	855-892
Herwech	892-916
Puttenen	917-941

Wetervelde	942-965
Herbrugghen	966-983
Berghendriesch	984-1007
Hoochstraete	1008-1032
Roosen	1033-1067
Lokerhaute	1068-1090
tHofland	1091-1146
t Beversche	1147-1178
Afdrift	
Zele	1179-1207
Overmeere	1208-1218
Calckene	1219-1239
Zeveneecken	1240-1272
Exaerde	1273-1365
Dackenam	1366-1387
Synay	1388-1406
Waesmueynstere	1407-1414

Eigendom	aantal
Aantal belastingplichtigen	568
Belastingplichtigen afdrift	236

Bewoning	aantal
hofstede	463
halve hofstede	11 (waarvan 2 in eigendom en huur)
behuisde hofstede	4
half beh hofstede	1
deel van hofstede	1/8 deel
huisken	9
kamer	3
	491- 2= 489

Grondinnemingen

bos	20450
bos en land	25350
kapbos	200
heidebos	900
plantsoen bos	300
opgaande bos	100
plantsoen en opgaande bos	26125
ettinge	8225
hof met boomgaard	niet bepaald
meers	24405
meers en land	33250
slagbos	38058 + 2 niet bepaald
opgaande slagbos	5550
zaailand	24950
zaailand en meers	9993
zandvloghe	8900

Molens

boekmolen
korenmolen + paardemolen
halve oliemolen
oliemolen
halve slagmolen
slagmolen

Leen

leen

in roeden

20450
25350
200
900
300
100
26125
8225
niet bepaald
24405
33250
38058 + 2 niet bepaald
5550
24950
9993
8900

personen

Vernimmen, Gillis
3/4 de Muntere, Pieter
van Laere, Pieter; de Mey, Jan
van der Meere, Jan; de Soomere, Gillis
Brugghevan, Jan; Rooman, Melchior; De Wint, Gillis; de Wint, Pieter
van der Lent, Jan; Rooman, Melchior

personen

de Mey, Pieter; Heyndricx, Gillis; van Vutfanghe, Pieter